

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
parlamentin ja neuvoston asetukseksi (Euroopan verkko-
ja tietoturvaviraston perustaminen)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 11 päivänä helmikuuta 2003 tekemä ehdotus Euroopan unionin parlamentin

ja neuvoston asetukseksi Euroopan verkko- ja tietoturvaviraston perustamisesta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 2003

Liikenne- ja viestintäministeri *Kimmo Sasi*

Neuvotteleva virkamies Juhapekka Ristola

**EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI
EUROOPAN VERKKO- JA TIETOTURVAVIRASTON PERUSTAMISESTA**

1. Ehdotus ja sen tavoitteet

Euroopan yhteisöjen komissio antoi 11 päivänä helmikuuta 2003 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan verkko- ja tietoturvaviraston perustamisesta (KOM 2003, 63 lopullinen, 2003/0032 COD). Ehdotus perustuu Euroopan neuvoston 28 päivänä tammikuuta 2002 hyväksymään päätöslauselmaan verkko- ja tietoturvallisuudesta. Verkko- ja tietoturvallisuuskysymyksiä käsittelevän Euroopan tasoisen elimen perustaminen vastaa niihin tarpeisiin, joita verkko- ja tietoturvallisuuden kehittämiseksi ja koordinoimiseksi nykyään asetetaan.

eEurooppa 2005 –toimintasuunnitelman keskeisenä sisältönä on turvallisten palveluiden, sovellutusten ja sisältöjen kehittäminen laajakaistaisen tietoliikenne- ja viestintäinfrastruktuurien pohjalta. Konkreettisena toimenpiteenä eEurooppa 2005 –toimintasuunnitelma ehdottaa, että turvallisen

verkkoympäristön luomiseksi perustettaisiin tietoverkkoturvallisuuden työryhmä, joka olisi tietoturva-asioiden osaamiskeskittymä esimerkiksi kehitettäessä jäsenvaltioiden kanssa mallia eurooppalaiselle tietojärjestelmähyökkäysten varoitusjärjestelmälle, helpotettaessa yhteisön politiikan osa-alueiden rajat ylittävää keskustelua ja parannettaessa maiden välistä yhteistyötä.

Verkko- ja tietoturvallisuutta pyritään parantamaan unionin yhteisellä politiikalla, paremmalla tiedotuksella, yhtenäisellä varoitus- ja tiedonvälitysjärjestelmällä sekä tukemalla teknistä kehitystä. Verkko- ja tietoturvallisuus on nopeasti kehittyvä ala, joten virasto toimisi rajoitetun ajanjakson ajan, minkä jälkeen toimintamallin toimivuus tarkistettaisiin.

Esityksen tavoitteena on lisätä jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä riittävän verkko- ja tietoturvallisuuden tason saavuttamiseksi. Lisäksi tavoitteena on kehittää jäsenvaltioiden kykyä sekä yhdessä että erikseen vastata merkittäviin verkko- ja tietoturvaongelmiin. Perustettava virasto tukisi sekä komissiota että jäsenvaltioiden kansallisia sääntelyviranomaisia, erityisesti niiden tietoteknisiä kriisiryhmiä tietoturvan parantamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Asetuksen ehdotettu oikeusperusta on perustamissopimuksen 95 ja 156 artikla.

2. Asetusehdotuksen pääasiallinen sisältö

Asetuksella perustettaisiin Euroopan verkko- ja tietoturvavirasto, jonka tehtävänä on helpottaa verkko- ja tietoturvaan liittyvien yhteisön toimien soveltamista ja auttaa varmistamaan verkkojen ja tietojärjestelmien turvatoimintojen yhteentoimivuuden ja vaikuttaa näin osaltaan sisämarkkinoiden toimintaan. Tavoitteena on lisätä yhteisön ja jäsenvaltioiden valmiutta torjua verkko- ja tietoturvaongelmia (1 artikla).

Viraston tehtäviin kuuluisi muun muassa nykyisiä ja tulevia tietoturvariskejä koskevien tietojen kerääminen ja analysointi, komission ja muiden asia nomaisten elinten tukeminen, alan eri toimijoiden yhteistoiminnan edistäminen, organisaatioiden tietoturvariskien kartoituksen edistäminen sekä niiden hallinta. Lisäksi viraston tehtäviin kuuluisi

muiden komission sille osoittamien tehtävien hoito (2 artikla). Asetusehdotuksen 3 artikla sisältää määritelmät.

Asetusehdotuksen 2 jakso sisältää viraston elimiä koskevat säännökset. Viraston johtokunta koostuisi kuudesta neuvoston nimittämästä edustajasta, kuudesta komission nimittämästä edustajasta, kahdesta elinkeinoelämän edustajasta sekä yhdestä kuluttajien edustajasta, jota komissio on ehdottanut ja jonka neuvosto on hyväksynyt. Viimeksi mainitulla ei olisi äänioikeutta. Virastolla olisi johtaja, joka olisi komission ehdotuksesta johtokunnan nimittämä. Lisäksi virastolla olisi yhdeksästä asiantuntijasta koostuva neuvottelukunta. Johtaja nimittäisi siihen jäsenet johtokunnan esityksestä.

Viraston toimintaa koskevat artiklat ovat asetusehdotuksen 3 jaksossa. Virasto voisi tarpeen mukaan perustaa asiantuntijoista koostuvia työryhmiä (10 artikla). Jaksossa on myös säännökset viraston elinten jäsenen riippumattomuudesta, toiminnan avoimuudesta ja luottamuksellisuudesta sekä asiakirjajulkisuudesta.

Viraston tulot koostuvat yhteisön rahoitusosuudesta sekä viraston työhän 22 artiklan mukaisesti osallistuvien kolmansien maiden mahdollisista rahoitusosuuksista (15 artikla).

Viraston toimikausi olisi 1. tammikuuta 2004 – 31. joulukuuta 2008. Komission on kolmen vuoden kuluttua viraston toiminnan alkamisesta tehtävä arvio viraston toiminnasta ja vaikutuksista sekä tarpeen mukaan ehdotettava tarvittavia muutoksia ottaen erityisesti huomioon viraston toimikauden jatkamisen tarpeellisuus (23 artikla).

Viraston toimipaikka päätetään viimeistään kuuden kuukauden kuluttua asetuksen antamisesta. Virasto työllistäisi noin 30 henkilöä, joista ensimmäisenä toimintavuonna rekrytoitaisiin 10 henkilöä. Viraston koko toimikauden budjetti olisi noin 24 miljoonaa euroa. Uusien jäsenvaltioiden myötä kokonaisbudjetti nousisi noin 33 miljoonaan euroon.

3. Lausunnot

Ehdotuksesta on pyydetty lausuntoja seuraavilta tahoilta: kauppa- ja teollisuusministeriö, oikeusministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, puolustusministeriö, sisäasiainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työministeriö, ulkoasiainministeriö, valtiovarainmi-

nisteriö, ympäristöministeriö, Viestintävirasto, Tietosuojavaltuutettu, Väestörekisterikeskus, Huoltovarmuuskeskus, Keskusrikospoliisi, Puolustusvoimat, Tietotekniikan liitto, Ficom ry, CSC – Tieteellinen laskenta Oy, Nokia Oyj, Stonesoft Oyj, F-Secure Oyj, SSH Communications Security Corp.

Asetusehdotuksesta lausunnon ovat antaneet Viestintävirasto, sisäasiainministeriö, jonka lausunto koostuu ministeriön poliisiosaston, Suojelupoliisin ja Keskusrikospoliisin esittämistä kannoista, kauppa- ja teollisuusministeriö, työministeriö, puolustusministeriö, Huoltovarmuuskeskus, ympäristöministeriö, valtiovarainministeriö, opetusministeriö, Keskusrikospoliisi, Väestörekisterikeskus ja oikeusministeriö.

Lausunnoissa suhtauduttiin pääosin positiivisesti verkko- ja tietoturva-
viraston perustamiseen. Ehdotuksen puutteina pidettiin sitä, että siitä ei käy selvästi ilmi, miten operatiivista viraston toiminta olisi, viraston tiedonkeruumenetelmät ja yhteistyötahot jäävät epäselviksi, samoin viraston oikeus luottamuksellisen tiedon saamiseen jää epävarmaksi. Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota erityisesti siihen, että viraston perustamisessa rajapinnat ja yhteistoiminta sekä työnjako kansallisten ja muiden toimijoiden kanssa on määriteltävä selkeästi. Lisäksi lausunnoissa todetaan, että tietoturvallisuuden käsite tulisi nähdä mahdollisimman laaja-alaisesti. Oikeusministeriö on lausunnossaan kiinnittänyt erityistä huomiota asetusehdotuksen oikeusperustaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö tulee asian jatkokäsittelyn yhteydessä hyödyntämään lausunnonantajien kommentteja.

4. Asetusehdotuksen vaikutus Suomen lainsäädäntöön

Asetuksella ei olisi suoranaista vaikutusta Suomen lainsäädäntöön, koska se ei edellytä kansallista täytäntöönpanoa. Asetuksen voimaantuloartiklassa todetaan, että se on kaikilta osin velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Asetus on siten välittömästi velvoittavaa sekä tuomioistuimissa että viranomaisissa sovellettavaa oikeutta.

5. Valtioneuvoston alustava kanta asetusehdotukseen

Tietotekniikan kehittymisen ja sen käytön yleistymisen yhteiskunnallisen merkittävyyden johdosta myös verkko- ja tietoturvallisuudesta on tullut merkittävä poliittisen kiinnostuksen kohde. Nykyään yli 90:llä prosentilla EU:ssa sijaitsevista yhtiöistä on Internet-yhteys ja suurimmalla osalla näistä on omat sivut verkossa. Vuonna 2002 noin 40:ssä prosentissa EU:n kotitalouksista oli oma Internet-yhteys ja yli kaksi kolmasosaa väestöstä käytti matkapuhelinta. Myös julkishallinnot ovat siirtymässä sähköiseen hallintoon. Lisäksi tietokoneiden ja viestintäverkkojen avulla ohjataan kriittisiä infrastruktuureja, kuten sähkön- ja vedenjakelua tai julkista liikennettä. Hallinnoilla on tärkeä rooli turvallisuuden kehittämisessä. Jäsenvaltiot ovat tietoyhteiskuntakehityksensä hyvin erilaisissa vaiheissa ja lähestymistavat vaihtelevat. Suomessa Viestintäviraston tietoturvayksikkö on aktiivisesti mukana kansainvälisessä Computer Emergency Response Team –verkostossa, mutta tilanne ei ole yhtä hyvä kaikissa jäsenmaissa. Myöskään kaikkien jäsenvaltioiden välillä ei ole nykyisin järjestelmällistä rajat ylittävää yhteistyötä verkko- ja tietoturva-asioissa. Jäsenvaltioiden välille ei ole myöskään luotu vakioituja menettelytapoja vakavien tietoturvauhkien käsittelemiseksi EU:n alueella. Viraston perustaminen on askel yhtenäisen lähestymistavan luomisessa verkko- ja tietoturvakysymyksissä.

Valtioneuvosto pitää asetusehdotuksen tavoitteita tärkeinä ja suhtautuu eurooppalaisen tietoturvaviraston perustamiseen lähtökohtaisesti myönteisesti. Valtioneuvosto pitää tärkeänä asetuksen mahdollisimman pikaista voimaansaattamista, jotta viraston perustaminen voidaan toteuttaa suunnitellussa aikataulussa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä myös sitä, että jäsenvaltioiden vaikutusmahdollisuudet viraston toimintaan vastaavat pääosin muita vastaavia virastoja.

Tehokkaasti ja suunnitellulla tavalla toimiessaan verkko- ja tietoturvavirasto voisi edistää merkittävästi luottamusta tietoverkkoihin ja siten nopeuttaisi tietoyhteiskunnan kehitystä. Viraston toiminnassa tulee kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että vältetään jo olemassa olevien tietoturvakeinojen kanssa päällekkäinen toiminta.